

Titel: Nøjere Underretning om Børge Olsens Syn og Tanker om Hemmeligheder, med nogle flere Syner udi et Brev til hans Sønne-Søn Ole Børgessen.

Citation: "Nøjere Underretning om Børge Olsens Syn og Tanker om Hemmeligheder, med nogle flere Syner udi et Brev til hans Sønne-Søn Ole Børgessen.", i *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 15, ?, 1771, s. 1*. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_015-shoot-workid1_015_032.pdf (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 15

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Nøjere Underretning

om

Børge Olsens

Syn os Tanker

om

Hemmeligheder,

med nogle flere

Syner

udi

et Brev

til hans Sønne-Søn

Ole Børgessen.

Kjøbenhavn, 1771.

2

3

Det maae blive nok for at vise dem en Prøve paa hvormeget i deres Udgave er taget Fejl, udeladt og tilsadt, alene en Drøm endnu at rette, den nemlig om dem, der vare omgivne med de sorte Skyer, hvoraf det vesentlige af Børge Olsens Optegning er dette, langt anderledes end deres: Jeg faae den, siger han, staae stille paa Firmamentet og Hørde en Røst som sagde: I skulle være Apostle, men alle ere det ej. Vee dem som

4

ere Løgnere, renser Eder, Levi Børn! ifører Eder nye Kraft, og de nejede og tilbade den, der boer i det Høje, da saae jeg af Joden opkomme mange underlige Dyr af adskillige Skabninger med lange Svandse, gelejdet af en Mængde Spyefluer, hiine dyppede deres Svandse i Skarnet og stænkede saa meget deraf i Vejret, at deres Skikkelse i Skyen neppe kunde sees, hvorved jeg hørde mange 1000de græde med høj Røst, og et Raad som af mange 1000de hørtes oven over Skyen: Magten er dog vor Guds og hans Christi, han vil redde og til sin Tid hiemsøge. De Stærke skal være svage Aander for hans Munds Aande! og jeg vendte mig at see til Syvstiernen, jeg saae Kiempen, syntes mig, meget Tankefuld, i det sammes raabte han med høj Røst: Hvo har gjort Luften om Disse saa ureen? Da saae jeg, hvorledes de smaa og store Dyr, der

havde

5

havde fordunklet den sorte Skye, de kastede Hvide Skjorter om sig paa hvilke med store gyldne Bogstaver stod der Ord: Menneske-Venner, de vente sig mod Kiempen og raabre: De der ere omgivne med disse Skyer, ere selv saa urene og Mørke, hug ind, hug ind, o mægtige Kiempe! ødeleg disse, de staae stille og søge at hindre os i vore Vellysters Løb, lader dem enten danse med eller omkomme, thi vi kiende ingen højere Dommere end Dig. Mægtigste! lader os indtage deres Pladse, tilvej Du os deres Centner. Da hørtes et Raab fra alle Kanter: Herren giøre Ahitophels Raad til Daarlighed, at vi, der ville, maatte dog lære at frygte Gud og ære Kongen. Skyen beduggede Jorden med det evige Sandheds Ord, at den ej ganske forbrænder og fordærves i Ondskabs og Ureenligheds Brynde, og oven over Skyen hørtes en Lyd, som

6

af mange Vande; Skader ej, mit hellige Bierg. Lader mine Forløste hørt om mig, hverver til min Fane, den jeg plantede ved mit eget Blod. Ved mig regiere Konger paa Jorden. Kongers Hierrer ere i min Haand som Vandbække. Da opsteg fra Skyen en tyk Røg, der opfyldte den hele Luft med en behagelig Lugt, og en sagte Susen hørtes i hvilken mig syntes at høre disse Ord: Velsignet være vor Gud. Vejled du, Alvise! Kiempen, velsigne og bevar ham, lav den Syvendes Lyksaligheder blive stor, hans Herlighed mangfoldiggjøres. Derefter raabte Kiempen: Forderver ej Skyen, staae skal den til min Trones Stadfæstelse, min Retfærdigheds

Pris og mit Folkes Beste. –

Avind og Bitterhed faae jeg af Dyrenes Øjne, men mange 1000de vare glade og priside Kiempens Visdom og Magt..

7

Her seer de, Monsr. Ole Børgesen! hvor urigtig deres korte Udtog af denne Drøm er. —

Jeg kunde meddele Dem mange flere af Børge Olsens Drømme, men jeg ville udgive dem for det de ere uden at tale i saa høj Tone, som de, den blotte Sandhed er mig som en enfoldig Mand altid behageligst. Saaledes, for Exempel, maaske de har ej den Drøm om Fejekostene, hvoraf nogle vare gode i Førstningen, siden bleve stive og satte bag Døren. Den om Støvekostene der nedstøvede Spejle og Lampetter tilligemed Spindelvæve og Støv. Den om Støberne, der støbte Mennesker til Dyr, og tvertimod, noget behøvede Omstøbning, men alt skulle omstøbes, ved den Støbe-Lyst gik alt Metallet i Løbet; og den om Spyefluerne, der fordærvede, og gjorde alt Kiød stinkende for Kiempen, med saadanne flere. —

8

Ligesaa af Hans optegnede Tanket; saasom Nordstjernen er formørket —— Hvor er dens Skind? Ungdommen, den studerende, hvor længe, ach! hvor længe skal dens Fordelse kiøbes ved Rejser og Forældrenes Ruin? —— Er det ej muligt at lære her? Nej Velstanden begieres

paa en lastværdig Maade. Hvor

er Myndten, maatte vi ej see Pengene af Sølv? —— Skal vi med Hoffet miste al Fordeel.

— Saaledes gik den Gamle, deres Bestefader, og optegnede Tanker og Spørgsmaal, om de ere Hemmeligheder overlader jeg dem og andre at dømmem em. Lev vel! fra

Deres Ven, der statuerer Jus Talionis,

9

Monsieur Ole Børgessen.

De forsikrer nok i Fortalen til deres Farfaders Syner, at de har hans egenhændige Skrift, tillad at jeg for at redde Sandheden maae for Publico blotte Urigtigheden af dette Foregivende. De har ej Originalen, jeg har den; maaske deres afdøde Broder, som en lærd Mand, har fulgt andre saadannes Maade, ved en anselig Iklædning at gjøre smaae Ting store, af en Myg eller Bie en Elefant, af Drømme prophetiske Syner – eller og, som der fortælles, at det er

fornemt at være Frietænker, han ej heller, som gemenlig og nødvendig saadanne ej lade sig binde eller tvinge til Sandhed naar det gielder Mennesker, deres Ære, Velstand eller andet, han ej Heller i Kiøbenhavn har villet ladet sin Farfaders Syn blive det den var, men tog sig den Fornem-

10

hed at sende dem et forandret Skrift for en Original da han skulle døe, for at vise, at han fuldkommen døde som en Frietænker, men hvorledes dermed end er tilgaaet, saa kan jeg af deres Udgave overbevise dem og enhver, at det er forfalsket. Hvorledes kunde vel en Norsk fornuftig Bonde spørge: Hvor er Sølv som kom fra Norden, hvad Sølv kommer did fra Norden? og hvilken Norsk Bonde veed ej, hvor deres Sølv gaaer hen? nej! saaledes kan de spørge i Dannemark baade om det og deres.

Det er nok for at vise hans Syner ere forbedrede i Trykken. De vil vel spørge, hvor en Fremmed kunde faae Originalen, end om Skifte-Forvalteren eller Forseilings-Mændene ej lod saa rart et Skrift komme i Arvingernes Hænder, skulle det være umuligt? det er ej sagt, at man med Skiftets Slutning og Beskrivelse har faaet det, der var at skifte, det var endda got, at deres Broder fik en Afskrift deraf, hvorledes han end er kom-

11

men til den, og hvorledes den enten for ham eller af ham er forandret saa er Sagen denne:

Deres Farfader udgav aldrig sine Drømme for Aabenbaringer; min Fader, der boede i Nabolauget, fortalte ofte, at Børge Olssen optegnede sine Drømme, hvoraf han havde en stor Bog, han troede meget paa Drømme og fortalte dem ofte, og uagtet en og anden forestillede ham, at han satte formeget i dem, saa blev han dog ved at lægge Mærke dertil og skrive dem om Dagen, som ham syntes merkværdige, og mange sandt Fornøjelse udi at høre ham fortælle eller læse nogle af dem op af sin Bog, af denne Bog er deres udgivne uddraget og med Forandring udgivet. Han har sadt foran i denne Drømmebog den Titul: Natte-Syner, ligesom han selv altid ved at fortælle dem, brugte tit at sige: mig syntes jeg saae, jeg hørte.

Den Titul og de Udtrykke hav maaske foranlediget dem til at udgive hans Drømme for virkelige Syner og forestille denne gamle Mand som en der gik i Barndommen, nej! nej! de vidste vel den Tid, at de gamle Propheter vare døde og de nye vare Phantaster.

12

Han selv gav det kun ud for Drømme, hvoraf der ere langt flere og lige saa merkværdige i Bogen som de udgivne, desuden er de udgivne naar jeg lægger dem ved Originalen saa meget forandret formedelst Maaden at fortælle og beskrive dem paa som vel og for andre Aarsager, men, da der gives Drømmere nok i vore Tider, agter jeg ej at udgive samme førend Folk vogne, der flyve i Søvn om og angribe og nedslaae Alting, men maaske det er og en Drøm.

Dog siden det er nu omstunder tilladt ustuderede Folk at skrive og give i Trykken, ligesom hver at tænke frit, saa vil jeg i dette mit Brev alene vise dem, Monsieur Ole Børgessen! nogle Steder hvori der er viget fra Drømmebogens Indhold og hvad der i en eller anden Drøm er udeladt eller tilsadt.

Original-Bogen bestaaer af endeel Natte- og Middags-Drømme; thi Manden sov og midt paa Dagen, og da saae Syner, e.g.

I den Drøm, da ham syntes at see en Skare, som bar Visdommensbog i Hænderne, da er i Drømmebogen hans Ord derved vider disse: og

13

jeg syntes jeg saae, at i nogles Bøger var noget skrevet, men i de flestes var intet uden Titulen prentet med store Bogstaver: Visdommens Bog.

I Sammenhæng med denne Drøm følger videre: Jeg syntes Kiempen saae sig omgiven af en tyk Skye som en Taage, derpaa blæste han og sagde: Adskil dig, viger, lader mig see langt bort. Den adskilte sig, vigede, og jeg hørte da Kiempen raabe med stor Kraft: Kommer Sandhed i denne rene Luft, intet Mørk skal bedække Uret, og mig syntes at see af mange 1000de nogle derved glade, nogle bedrøvede, men nogle Tankefulde mumlende ligesom ved sig selv: Hvad sandt er og tienligt vil vi optegne og frembringe i denne frie Luft, Kiempen vil skiønne og dømm. Jeg hoppede, syntes mig, derved af Glæde, smilede, og tænkte paa mit arme Fædernelands Vel, at det vil maaske nu opvaagne, men i det samme forsvandt min Glæde, og en Gysen paakom mig saa Sveden randt mig ned paa Skiegget, da jeg i det samme saae en alt for stor Hob Koste fulde af Sverte, hvoraf de Dødes Grave bleve bestænkede, og de Omstaaende, saa langt jeg kunde see, bleve sværtede, deels stod Fore derfor, derved saae jeg mange

14

bedrøvede, gamle og nye, reene og beflekkede Klæder bestænkede af disse Koste, paa hvis Skafte stod, paa nogle Kaaghed, paa andre Avind, paa mange Hevngierrighed, paa andre, for at behage, og ved hvert Skift var heftet et smukt Baand, hvorpaa stod med store Bogstaver prentet Ord, som Degnen, om Morgenen da jeg fortalte ham det, sagde mig skulle betyde Fædernelandets Ven. Disse Koste, saae jeg, vendte sig rundt om, ned og opad, mod Kiempen, ja! jeg gruer, mod Himmelen selv, mod den paa Thronen siddende Kongernes Konge. Sandelig, jeg blev forfærdet, skielvende, ivrig ruskede mit Skiæg og vaagnede. Hver Gang jeg tænker derpaa er jeg daanfærdig.

Den Drøm, hvor han saae de mange Borde, hvorved, efter deres Stiil, Dumhed sad øverst, Egennyttighed ved den højre Side, og Egenmyndighed stod paa alles Pander er meget forandret; thi Originalen fortæller ligefrem saaledes; At ham syntes een sagde til Ham: Her har ofte Dumhed taget Klogskabs Sæde, Egennyttig-

15

Hed sadt sig ved den, og Egenmyndighed kan man læse i manges (ej i alles) Pander, men, som jeg stod at bese dem, see da kom der noget frem som en Finger, der med Sverte paa eengang betegnede alle Pander med de Ord: Egennyttighed, og jeg saae endeel smaa Geister i Luften at gjøre sig lystige derved, da jeg spurgte een, der stod hos mig: Hvo ere disse? Han svarede: Friegeister, der frygter ingen højere Aand og engang vil gjøre Ende paa al Sikkerhed for Liv og Ære, ja! ej spare Throner og Magter til deres egen

Fordervelse og evige Baand, derom er skrevet i den hellige Bog for mange 100de Aar siden, læs, og du skal finde disses Forhold stadfæste dens guddommelige Sandhed. Sandelig, Blodet iisnede i mig, og jeg græd for Efterslægten, og frygtede saare for det Tilkommende.

Ved den Glædes-Sang og Lov over Kiempen og dens Tid, er udeladt denne Omstændighed: At da han stod fornøjet ved at ansee og høre derpaa, og sang selv med, syntes ham, en vidskede ham i Øret: Saa sang man og for den Elskende

16

i den femte Alder, hvad vil man synge herefter? Kiempen lode sig ej dysse af Hykleres fortryllede Sang. Og jeg hørte Kiempen raabe med høj Røst: Saavel Hyklere som Skiændegieste skal ej bestaae i denne frie luft. Arbejder med mig paa Forbædringer, Tiden vil vise Frugten.